

El primer psicoanalista xinès

2005-05-06 13:00:03

Dai Sijie

El complex de Di

Traducció d'Anna Casassas

Edicions 62, Barcelona, 2005

Com un tradicional conte de fades o com un llibre de cavalleries en què l'heroi malda al llarg de tota la narració per rescatar l'estimada de les urpes d'un totpoderós malfactor, fent servir l'astúcia i amb el concurs dels més pintorescos personatges que anirà trobant en el recorregut. Però també com una novel·la profundament actual, que utilitza a l'antiheroi maldestre i desclassat del protagonista per tal de mostrar-nos, d'una manera irònica i subtil, les contradiccions de la Xina contemporània, atrapada entre la dura realitat i els somnis, entre comunisme i capitalisme; entre la corrupció, l'abús de poder o la censura i les ànsies de llibertat. Així és aquesta segona novel·la de Dai Sijie, després de l'èxit de *Balzac i la petita modista xinesa*, que el mateix autor va portar al cinema. Una novel·la que narra el retorn a la Xina –després de l'exili a França– de Muo, assabentat de l'empresonament del seu gran amor, la Volcà de la Vella Lluna, per haver fet públiques unes fotografies prohibides. Muo ha conegut a França la psicoanàlisi, l'ha estudiada, se n'ha fet un apassionat practicant, i ara, de retorn al seu país, seran justament les teories de Freud i Lacan l'arma amb què lluitar contra aquells que retenen a la seua estimada.

Diverses al·lusions a *El procés* de Kafka assenyalen la situació d'infranquejable injustícia a què s'enfronta Muo. I, com en la novel·la de Kafka, Sijie va tenyint el seu relat, progressivament, d'un tel oníric que ho filtra tot i que va fent-se cada vegada més i més present. Un recurs que insinua l'absurd de la situació, la impotència, la magnitud i l'arbitrarietat del poder amb què s'encara. El retorn a la Xina és també, d'alguna manera, l'eixida de Muo a la vida real i l'abandonament progressiu d'una altra –la que ha portat fins aquell moment– circumscrita als llibres de psicoanàlisi. Com si aquest retorn l'impedís d'abstraure's de la realitat, de viure dins del món dels somnis –literalment i metafòricament– en què havia instal·lat la seua vida. No és casualitat que Muo continue verge, enamorat platònicament d'una dona a qui no ha vist en molts anys; i no és casualitat tampoc que haja de ser justament a la Xina on aquesta situació canvie, mentre es dedica a buscar una verge per sadollar les exigències de l'infame jutge Di –encarnació de la corrupció, de tots els mals que tenallen el país– a canvi de l'alliberament de la seua estimada: “Si el jutge Di no hagués buscat una verge, probablement continuaria sense estrenar i s'hauria passat la vida masturbant-se intel·lectualment amb llibres de psicoanàlisi en versió francesa”.

Influències, doncs, del surrealisme, de l'absurd; però també molt evidents les que provenen del llenguatge cinematogràfic –en el tractament del *tempo* narratiu, l'enllaç entre escenes, la recerca de l'impacte visual d'algunes imatges, etc. Sense dubte, un dels grans encerts de Sijie està en el fet de combinar sàviament aquests elements amb tècniques i motius més propis de les narracions tradicionals o dels contes de transmissió oral. Un contrast de tècniques i de fonts que serveixen a un objectiu evident: mostrar una realitat eminentment contradictòria, caòtica i absurda, difícilment explicable des d'una narració més convencional.

Una altra de les qüestions remarcables de la novel·la és la galeria de personatges que hi pul·lula: personatges absurds, ridículs, guillats, amb les activitats més estranyes, que ajuden a configurar un microcosmos surrealista. Així, per exemple, l'embalsamadora de cadàvers, vídua des del mateix dia del seu casament i tan verge com el propi Muo; el Vell Observador, responsable de l'Observatori dels Excrements del Panda del Bosc dels Bambús i enfeinat en voltar pel bosc on viu un dels últims pandes del món per tal de recollir-ne els excrements i fer-los arribar a les autoritats perquè els analitzen; com la

Pere Calonge • Ex-Libris

<http://www.perecalonge.com/exlibris/>

senyora Thatcher, encarregada de controlar el Mercat de les Dones de Fer Feines, una mena de mercat ambulant on allò que és objecte de transacció són dones que s'ofereixen per fer feines de la llar. I el propi Muo, psicoanalista interpretador de somnis ambulant a lloms de la seua bicicleta.

En definitiva –i ens disposem a enllestir aquest text sense fer cap comparació explícita entre *El complex de Di* i el *Quixot*– una bella narració amarada d'humor intel·ligent, que amaga –o que descobreix, hauríem de dir– una altra realitat molt més punyent, i que demostra que, com diu Muo, “Ningú no pot entendre del tot un somni. Ni tan sols Freud”.